

Rabbi Nochum Rosenberg

115 Clymer St. Suite # 6-E
Brooklyn, N.Y. 11211-6770
Tel: 718-384-3674 718-963-1110
Beeper # 917-234-1110

נחום ראזענבערג

רב המקואות

ובעמח"ס אש יצאה מחשבון
פה ברקולין ניו יארק יצ"ו

בס"ד

ערב תשעה באב תשס"ב לפ"ק

2

כבוד הרבנים הגאונים בית דין צדק שליט"א

ראיתי מכתב מבית דין דמאנטריאל בחתימת הרב אברהם דוד ניוזניק שליט"א, עם החותם, אשר כיהן עצמו בשם אב"ד דמאנטריאל, ועירב ב' פרשיות שאין לאחת שום שייכות להשני, א) פרשת המקוה, ב) פרשת אחד העסוק בענייני יעוץ שלום בית וכו', על כן הנני להבהיר הדברים.

א- פרשת המקוה

המקוה אשר הוא ביונג איזראעל ברחוב הילס-דעיל בשכונת די-ווימי, כשבדקתי אותו היה על המקוה חשש פסול דאורייתא, והיה תחת השגחת הרב יחיאל מאיר כ"ץ שליט"א אב"ד זשיבווי. מהרב מזשיבווי הבטיח לי אז שישגור אותו תיכף ומיד, ואח"כ נתוודע לי ששקר ענה בי ולא סגר אותה.

מכתב שכתב הרב מזשיבווי בעצמו

הנני מספח כאן מכתב שכתב לי הרב מזשיבווי בעצמו והוא בעצמו מעורר, א- שהמקוה אינו כראוי זה הרבה שנים, ב- שגויה נאמנת לו לייבש מקוה שיש לה בור זריעה שצריכה להיות יבש לגמרי, ועל ידי הסדקים המטיפים קצת מים אי אפשר לייבשו ממש, וגם למלאות המקוה עד למעלה מנקב השקה, ג- כדי שלא יאשימו שבוגד בטהרתן של ישראל, כתב שלשה שלטים באידיש, באנגלית, ובפרענטש, שיהיי בטוחים שגובה המים מגיע למעלה מנקב השקה, ועל כל זה הוא מודה במכתבו, וזה בעצמו די ומספיק שלא להאמינו על טהרת ישראל והשגחות, כדין טבח שיצא מכשול מתחת ידו שחיטתו אסורה לעולם, והדברים שלא הודה ועוד שאר הזנחות שכבר כתבתי ופרסמתי, הלא גם הם כתובים במכתבים הקודמים שהיה ועדיין יש חשש כולו שאוב שהוא פסול מן התורה, ופשוט וודאי שאסור להשתמש בהמקוה.

גם הרב יחיאל מאיר כ"ץ שליט"א מזשיבווי, הוא הרב המכשיר של הבשר מה-מא והשוחטים מתלוננים עליו הרבה, וגם העופות בהשגחת של התאחדות הרבנים מארה"ב וקאנאדא שמוכרים פה בניו יארק, באים ממאנטריאל תחת השגחתו של הרב מזשיבווי.

מכתב שכתב הרב אברהם דוד ניוזניק שליט"א

איעצך, כי עליך יש רק טענה, אם אתה באמת כפי שאתה כותב אב"ד דמאנטריאל, למה לא הלכת לבקר המקוה זה חמשים שנה, ולמה לא היית רב המכשיר על המקוה, והנחת לנשים להשתמש במקוה פסולה, ובזה שאתה כותב מכתבים בשמך ובחתימתך, וכשנתוודע להרבנים והציבור שאתה לא צדק, זה גורם בושות, הגע עצמך, טובי חטא וזנגיד מנגד, הרב מזשיבווי היה הרב הבליעל, שהכשיל את הציבור משנת תשנ"ד במקוה פסולה, ואתה מקבל המכות.

א- מה שהנך כותב, מחרחר ריב שאינו בר סמכא כלל, והיכן הוא סמכות שלך, כי כפי שאתה כותב אתה הוא אב"ד דמאנטריאל, והיכן היית זה חמשים שנה, שלא הלכת אף פעם לבקר המקוה, ועל ידך וסמכותך נכשלו כל כך נשים בזה השנים במקוה במקוה פסולה.

ב- מה שהנך כותב, שכתב מכתב מלא חרופים וגדופים על כל הרבנים דפה לבזכות כבוד הרבנים בעיני המון ולבלבל דעתם - היה משום שטענתי בהלכה ובמציאות שהמקוה יש בו חשש פסול דאורייתא, ועוד חששות כמבואר במכתבי, ולא היה כל השנים אף רב אחד שהלך לבקר את המקוה, ובין יום לילה נתחכמו כולם בהלכות מקואות ובמציאות, והלכו לבקרה, והוציאו מכתב פשוט, שאני שקרן, זייפן וכזבן, בלי שום טענה של הלכה, על כן תפסתי

את הדרך של החכם מכל אדם שלמה המלך, והוא אמר **אם ללצים הוא יליץ** (משלי ג' ל"ד).

ג- ומה שהנך כותב, **שעדיין לא נח ולא שקט ומשתדל אצל בתי דינים בעולם ואצל רבנים גאונים שליט"א לבלבל דעתם להתערב בזה** - הנני להודיעכם שאינני משתדל אצל שום ביי"ד או רבנים להתערב ולעזור לי, כי מה שראיתי בהמקוה כתבתי, והכל הוא אמת וצדק, וגם כשתקנתי הרבה דברים לא היה שם שום רב, על כן אי אפשר לתת חוות דעתם, רק הרב יחיאל מאיר כ"ץ שליט"א הרב מזשיבוי, הוא הוא הרב שהשתדל אצל הרבנים דמאנטריאל לחתום על הפשקוויל שחתמו, כי הרב מזשיבוי הוא מלא שקרנות, ולכן הרב מזשיבוי הצריך לעזרה מהרבנים, וחתמו לו כי לחץ עליהם, ובחשאי הם אומרים לכל הנשים שלא להשתמש בהמקוה, והכל נקלט על טעיפס.

ב- פרשת הרב העוסק בעניני יעוץ ושלוש בית

ד- ומה הנך כותב, **שעבר עלינו הרבה בעיות מא' מתושבי עירינו** - דע אין לי שום שייכות עם הרב הזה, ואינני מכיר אותו, ואף פעם לא ראיתי אותו, ומה שבחדא מחתא מתחתינהו, זה משום שהרב אברהם דוד ניזניק שליט"א אב"ד א"מ מאנטריאל, שההכשר שלו היה מפוקפק אצל הבני תורה והחסידיים, וכבר בא בימים, ומתחרט על מה שהכשיר בתור רב המכשיר של א"מ ההכשרים החלושים והמפוקפקים, ומה שכתבתי במכתבי הקודם מהמצב של ההכשרים של א"מ, הוא רק טיפה מן הים, על כן הרב אברהם דוד ניזניק רוצה לקנא קנאת ה' ולתקן פירצות העיר מאנטריאל, אבל הנני להודיעך הרב אברהם דוד ניזניק, שחז"ל למדו אותנו, **שובו בנים שובנים חוץ מאחר**, אתה צריך לעשות תשובה, ולא על ידי אחר, דהיינו לרדוף אחרים, והבן.

אם הנך מתחרט על מה שהכשיר בתור רב המכשיר של א"מ, תראה להעמיד במקומך, אחרך, רב בן תורה וירא שמים, ומורי הוראות ורבנים מכשירים רצינים (כמובן לא כאלו שחתמו שהמקוה כשר בלי שום פקפוק, בשעה שידעו בבירור שיש בה חשש פסול דאורייתא), ואז אולי יחוס וירחם על כל הכשרים לא טובים שהכשלת את הרבים כל השנים, ולעצה טובה הנני להציע למנות את הרב יוסף פאדווה שליט"א מלונדון, על אף שהרב מזשיבוי לוחם שלא למנותו.

* * *

מענין לענין באותו ענין, רציתי לעורר את הרב דוד מערלינג שליט"א רב דאגודת ישראל, קריתי בעיתון, שהנך מלמד לבתולות גמרא באוניברסיטעט.

א- לא האמנתי שאגודת ישראל ימנו רב שעובר על איסור חמור כזה ללמד לבתולות, כי יש בזה אביזרייהו דגי"ע, וגם לא תנאף לא תהנה-אף, כי הם באים מבושמים, וגם איסור הנורא של הסתכלות בנשים, ומחשבות זרות כל יום והלילה רח"ל, כי חמור יותר ביודעי ומכירי קאמינא כמבואר בחז"ל, ובפרט ללמוד גמרא שכאילו מלמדם תפלות.

ב- חוץ מכל הנ"ל, הנני להזהירך כי גם עליך יכולה לעבור הכוס, כי יכול להיות שאחת מתלמידותיך חולנית נפשית, תאמר עליך שעשית עמה דבר מכוער וכוי, כי המשנה אומרת ולסוף מטיפיך יטיפין (אבות).

* * *

ב"ה הצלחתי אצל הנשים שלא להשתמש בהמקוה, וכבר משתדלים לבנות מקוה חדשה, הגם שהרב יחיאל מאיר כ"ץ שליט"א מזשיבוי עם עוד רב אחד, אספו בשבוע זו כעשרים נשים להסביר להם שהמקוה הוא כשר לכתחילה, אבל נכרים דברי אמת, ולא האמינו לו, ורוצים להמשיך לבנות המקוה החדשה, אשרי הדור שיש להם צדקניות כאלו עם סיעתא דשמיא כזה.

* * *

והי הטוב יפרוס עלינו סוכת שלום ולהוושע בימים אלו בדבר ישועה ורחמים, והימים האלו יתהפכו עלינו לשון ולשמחה בישועת כל ישראל ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציק כבתחלה, עם פרנסים הגונים על הציבור, בבגצ"א.

הכותב וחותם למען טהרתן של ישראל

נחום ראזענבערג

הדיינים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א הסכים לדברי לבנות מקוה זמני של מי גשמים, נגד דעת הרבנים, כי טענותי היי מתקבל על הלב, וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א שגם בעיר טשערנאביל בזמן הרה"ק רבי מרדכי מטשנאביל זי"ע, היי מקוה של מי גשמים, שהמגיד הקדוש ר"ר בער זי"ע, והבעל התניא זי"ע הכשירו המקוה, אז התחילו לבנות מקוה זמנית.

▪ לפני שנה כשהתחלנו לעבוד על מקוה המעיין, נסעתי להרבה מקומות שבונים ביטון בתוך קרקע טופחת (וועט-לענד), כדי לראות שיטת הבניי למקוה המעיין, ואם אנחנו יכולים לבנות כמתכונתה. בית חרושת אחת רצו לבנותו, בשמונה מאות אלף דאללער, אבל אחר שראיתי האיך הם בונים במערילענד, ראיתי שאצלינו יהיי ביזבוז כסף לעשות בדרך זו, כי ממילא אפשר שיפסק המעיין, עד שמצאתי מפעל אחר שהבניי שלהם עלה מאה וששים אלף דאללער לשפיכת הביטון של מקוה המעיין, רק אנחנו צריכים לשאוב המים במשיבות (פאמפ) והסכמנו לזה, הגם שזה עבודה קשה מאוד לנו, אבל זה חיסול של יותר מחצי מליון דולר, עברנו הכל עם כ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א ביחד עם כל הדיינים, וכולם הסכימו לבנות כמו שסדרתי, ויעשו הכל כפי הנדרש, וגמרתי כל התכניות, ומי הוא האחראי שיעשה כהלכה.

▪ כל העבודה והנסיעות עשיתי לשם מצוה, לשם שמים, בלי קבלת פרס אפילו על ההוצאות שלי, שעלה לי יותר משלשת אלפים דאללער, שאיני תובע ממישהו, רק היי לי זכות וכבוד שהייתי על המשרה בעבודה כזאת למקוה חשוב כזה, גם דמי הנסיעה לנוא סקווירא וחזרה יותר משלשים פעמים לא לקחתי, והרבה פעמים נסעתי בחנם וחזרתי תיכף, כי היי ריב בין יואל ברייער בונה המקוה ובין ישראל חיים קארן שהוא צריך לשלם להם, ויואל ברייער לא רצה עוד לעבוד, והרבה פעמים הצרכתי להשכיר אוטו, כי האוטו-באס בא מאוחר בבוקר לסקווירא, ואני הצרכתי להיות שם בשעה מוקדם בבוקר, ואני משער שעד גמר מקוה המעיין, היי עולה לי מכיסי הוצאות כעשרים אלף דאללער ויותר.

▪ ולא עוד, אלא הבטחתי להדיינים להביא גבירים ספרדים, שיש להם הרגש לתת לבניית מקוה מעיין, אבל אמרתי להדיינים שזה יהיה רק כשיהיה גמור לכל הפחות חצי מקוה המעיין, ויהיי לנו מה להראות להם.

ב. אינני משתתף עוד בבניית המקוה בעיר סקווירא

דעו לכם, שהועד המקוה וכמה מתושבי ק"ק סקווירא אמרו לי, שאני לא משתתף עוד בבניית המקוה, כי אני עיף ויגע לעזור לדבר שבקדושה כזה, כדי לקיים מה שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל אשיב גם על זה, לא כן הדבר הזה, אלא כי העבירו אותי ממשרתי, ויש עלי חובת גברא להודיע לכם, כי אין הק"ק סקווירא מחויבים לסבול ממעשי נבלה שנעשה, מקוה טהרה בונים פעם במאה שנים ויותר, וצריך לבנות בישוב הדעת יתירה בהלכה, ובפרקטיקה, בין כל הדיינים לא היי אף אחד שבנה מעיין, על כן קראו אותי לתכנן הבנייה, עיי הגה"צ ר' משה ניישלאס זצ"ל, שהכיר עבודתי ממקוה הקיץ שלכם בסוואן-לעיק, שנקראתי לתקן הגג והצינור, וממקוה בית ישראל במאנסי, שהוספתי שם מעיין ארטיזיון עם כל ההידורים, והגה"צ ר' משה ניישלאס זצ"ל הפליא עבודתי, אמנם יש עלי חטא גדול בע"ה, שתפסתי את הרב אברהם יושע העשיל ביק שליט"א, בכמה מקואות טהרה לנשים, שלא היי כהוגן, והיה בעיות הלכתיות רצינים, ומהם מקוה אחד שהיי פסול לכל הדיעות בעיר סאן-פראנציסקא, ולחמתי נגדו, ואחר שיצא מכתב מהגה"צ אדמו"ר מקאשוו שליט"א, ומהרב יוסף שלום אלישב שליט"א, שהמקוה היא פסולה, הצריך הרב ביק לחזור מהכשירו בכתב, ומאז אני משתדל שבכל מקוה שהרב ביק נותן הכשר, שיהיי על זה עוד רב מפקח המכיר בהלכות מקואות, והיות שהוא קרוב ואדוק לבית סקווירא, השתמש בכם להעביר אותי מהמקוה, איזה פגיעה הוא זה

בכם (בכם ולא בי, כי אני עוסק ב"ה במקואות, עשרים וארבע שעות ביממה, מראשית השנה ועד אחרית שנה), ליטול קהלה קדושה בישראל, שרוצים לבנות מקוה מעיין, ולהפריע אתכם, והוא אחד מהשני הקהלות בכל אמעריקא שיש להם מקוה טהרה כזה.

כל זה סיפרו לי אברכים מוועד המקוה, לפני שהעבירו אותי ממשרתי, שמאוד הי' כואב להם המעשה הרעה הזאת לעבור אותי ממשרתי, וביקשו ממני שאסדר שלום ביני, ובין הרב ביק, ואמרתי להם חס מלהזכיר לעשות שלום אתו, כי מוכרח אני להודיע לרבים כל מקואות הפסולים שלו, ולא עת לחשות, ואם אתם לא יכולים לבנות המקוה רק בהסכמתו, אז גם אתכם אינני יכול לעזור.

ג. אברכי הכולל יהי' מעורבים בבניית המקוה

הדיינים קוראים לי כסדר להדריך אותם איך ומה להמשיך בדברים הנוגעים לבניית המקוה, ולמעשה אינני מדריך להם.

הדיינים אומרים לי, שאני מתנהג כבית אבטינס שלא רצו ללמד על מעשה הקטורת, וכהגריס בן לוי שלא רצה ללמד פרק בשיר, וכבן קמצר שלא רצה ללמד על מעשה הכתב, וכבית גרמו שלא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים, ואמרו חכמים עליהם וכו' (יומא ל"ח ע"ב).

נדי לקיים מה שנאמר והייתם נקיים מה' ומישראל, דעו לכם כי לא כן הדבר הזה רק אתם חושדים אותי חנם, כי הוא כמו שמסיים המשנה שם, שעל דבר זה מזכירים אותם לשבח, שלא תאמרו שאני מבקש להרבות כבודי ולמעט כבוד המקום, חס וחלילה, לא כבודי אני דורש, ולא כבוד בית אבא, כי אני עוסק תמיד להרחיב ידיעות במקואות להציבור, ואני אומר שיעורים בכוללים ברחבי תבל, ואני מעמיד תלמידים בוני מקואות ברחבי תבל, וכן בכולל דק"ק סקווירא אמרתי שיעור, וכן אצלכם בק"ק סקווירא בקשתי שכל האברכי הכולל, יראו כל ההתעסקות בשעת בניית המקוה כדי שיוכלו ללמוד מזה ההלכה, ולמעשה, כי מקוה מעיין אינו מצוי כל כך, והיודעים מיעוטים המה, ויהי' לתועלת גדול לבני תורה, והיות שהעבירו אותי ממשרתי, ואין אני נמצא על אתר בניית המקוה, על כן אי אפשר לי להדריך אתכם על הטעלעפאן, כי ההדרכה יביא בהחלט מכשולות, ביודעים ובלא יודעים, כי בכל מציאות שמתנה, משתנה גם הלכתה, וכמובן שאחר שנגמר הבניי אי אפשר להבחין איך נבנתה, כי צינור שחקקו ולבסוף קבעו פסול, וקבעו ולבסוף חקקו, יש מחלוקת אם הוא פסול או לא, וכשרואים הצינור במחובר אי אפשר להבחין איך נבנתה, על כן צריכים רב היודע בטיב ההלכות והפרקטיקה, ושיהא שם מהתחלה ועד גמורה, וככה נהגתי כל הזמן שעבדתי אתכם, וככה אני נוהג בכל המקואות שבניתי.

ובפרט שהדיינים שהדרכתני בבניית המקוה בסקווירא, לא בנו הרבה מקואות, או שלא בנו עדיין בכלל מקוה, ובפרט מקוה מעיין, והצרכתני להורות להם הדרך מה לעשות, כדי שלא יהי' בעיות הלכתיות ופרקטיקה, ועכשיו שהעבירו אותי ממשרתי מי האחראי על ההלכות והפרקטיקה, ומן השאלות שהדיינים שואלים ממני על הטעלעפאן, שאלת חכם חצי תשובה, אני רואה כי לא ידעו היטב בטיב ההלכות והפרקטיקה.

כשעבדתי אצל מקוה הזמני של מי גשמים, הנחתי סמרטוט על הקרקע, שזה יועיל להעמיד הביטון עד שתתיבש, וגם שלא ישבר אח"כ, כי הביטון ישפך בקרקע טופח, הסמרטוט קניתי בבית חרושת שעושים את זה דוקא לעבודת ביטון, ולא למלבושים, גם קבעתי אותה בקרקע, וגם הי' בנו עליו, שיש על זה משנה מפורשת שבטלה מתורת טומאה, וגם הוא מלא נקבים קטנים דוגמת שק וכיפה המבואר במשנה שמותר להמשיך

ממנה מי גשמים, ובא הרב שלמה יום טוב ברייער שליט"א, הגר בבארדיטשוב, וראה את זה, והפך את העיר שיוציאו הסמרטוט, עד שהלחיץ על הדיינים להוציאו, וכשהוציאו נגד רצוני שאלתי את ר' שלמה יום טוב, מהיכן דנתנו שסמרטוט כזה פוסל המקוה, הלא הוא שק וכיפה וקבעו ובנה, ענה לי, שבאמת טעה כי לא ידע שיש בו נקבים קטנים, ושהיי קבעו ובנה ע"ג, ושנים רעות עשו הדיינים בזה, (א) החלישו בנין המקוה לעולם על לא דבר, כי תמיד יהי המקוה טמון בקרקע טופח, (ב) שהדיינים עשו מעשה בלי ידיעה נכונה, ושמעו למי שאינו מבין בדבר, בהלכה ובהמציאות, וזהו דוגמא אחד מני הרבה מה שיקרה אם אין נסיון ובונים, והלואי שהמקוה יהי כשר.

על כן אני מבקש מאברכי הכולל שיחגרו מתניהם ולהעמיק בהלכות מקואות, ולברר על כל דבר ודבר מקור בהלכה, ולראות בכל דבר שעושים בהמקוה, ולבקש מהדיינים להגיד להם לכל הפחות שבוע מקודם מה שיעשו בשבוע הבא, כדי שיוכלו להסתדר בהלכות בראשונים ובאחרונים, ותהיו שם על מקום הבני' כל הזמן שבונים, ובלי השגחה תמידי לא יתנו לעבוד ח"ו. כי באם אין התלמידי חכמים ואברכי הכולל מעורבים בדבר, או שהדיינים אין שומעים לכם, אז מה הועיל לכם לישוב באהלה של תורה, וללמוד תורה מתוך הדחק, אם כשבא הלכה למעשה אין שומעים לכם, הלא תכלית לימוד התורה היא ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, ולא כמו הדיינים שרצו לסלק האברכי הכולל כדי שלא יהי בעיות עמהם, אחר הרצאתי שיעור הראשון בהכולל, והי' מלא וגדיש כל ההיכל, וכולם נהנו, הדיינים אמרו לי, שאיני יכול עוד לומר שיעורים בהכולל, כדי שלא יהי בעיות עמהם.

דעו לכם שמלחמה גדולה ערכתי עכשיו, במקוה של ק"ק בשכינתנו, ולא זכיתי לנצח, כי הרב דמתא עמד בדבריו בתקיפות, ואמרתי להאברכים שיאמרו לנשותיהם, כי כשירדו להמקוה יבקשו לירד רק להבור הישן שלא נגעו ידם בהם עכשיו, ולא לבור החדש, ונתהווה מהומה גדולה בבית הטבילה, עד שלמחרתה, הוצרך הרב לנעול המקוה, ולתקן. וכזה הי' גם בק"ק סאטמאר בקרית יואל עד שבנו ק"ק בני יואל מקוה חדשה, כמו כן אצלכם, אם אברכי הכולל יהיו תקיפים, ויודיעו להדיינים ולהוועד המקוה שבאים אין נותנים לכם לפקח בשעת הבניה, והכשירו, אז לא נשתמש במקוה המי גשמים והמקוה המעיין החדש, ונתבע מנשותינו להשתמש רק בהמקוה הישנה של כ"ק אדמו"ר מסקווירא זצ"ל, אז יבינו הדיינים שצריכים להראות לכם כל דבר, כדי שתוכלו לדעת אם המקוה המי גשמים, ומקוה המעיין החדש, הם כשרים לכתחילה או בדיעבד, והלואי שלא יפסלו גם את המעיין הקיים בשעת עבודה.

ד. הבעיה הישנה, של מקוה המעיין הקיים

מצאתי לפני כמה שנים בהמקוה המעיין הקיים דבר שצריכים לתקן, והוא שהפאמפ שהמוציא המים, נוקב והולך דרך הכותל בתוך גובה המים, בחורף כשיש תגבורת המים, והמקוה מעמיד ע"י דבר המקבל טומאה, והיות שאין אני נמצא בבניית המקוה עוד, הנני מחויב להודיע לכם, שתאמצו לתקנו במקודם.

אז כשעוררתי דבר זה להגה"צ רבי משה ניישלאס זצ"ל, אמר לי להשאיר הדבר בחשאי, כי האנשים לא יבינו בין לכתחילה ובין בדיעבד, ובין כשעולה המים עד הצינור או כשיורד, וגם היות שעל המתכות כבר בנו עליו, אינו מקבל טומאה לכמה פוסקים, חוץ להרמב"ם בנוסח ארץ ישראל, (באביק שבמרחץ) שברזל הנעשית לקבוע בקרקע, אז קביעת הקרקע אינו מוציא מידי טומאה (ועי' שו"ת חתם סופר סי' קצ"ח ס"ק י"ג), אבל סיכמנו לכשנרחיב המקוה, עם חדרי חפיפה, אז נתקן גם את זה בחשאי, כדי שלא יתוודעו לההמון. הודעתני הדבר להדיינים, והסכימו לתקנו, התיקון לוקח כמו חצי שעה ודבר קל מאד.

כשביקר הרה"ג רבי מאיר בראנדסדורפער שליט"א מירושלים, המקוה המעיין בק"ק סקווירא, ראה הבעיה הנ"ל, ואמר להדיינים שצריכים לתקנה, והדיינים ענו שר' נחום ראזענבערג כבר אמר לנו כבר מזמן, אבל היות שאינם רוצים לעשות מזה פרסום, יתקנו הדבר כשנרחיב המקוה.

עכשיו שהעבירו אותי ממשרתי, תזהרו לתקן הדבר, לפני שתשכחו לגמרי מזה, או שתעשו עצמכם כאילו לא ידעתם, או לפני שיתודע הדבר להציבור.

ה. הבעיות החדשות, של מקוה המעיין הקיים

א) בקשתי מהדיינים לעשות המקוה הזמני של מי גשמים, עם אוצר גדול המכיל כמה שיעורי מקוה, על הגג של הבנין החדש, ולמלאות בכל יום מ' סאה מי גשמים, ולא לעשות מעיין ארטיזיון, להוריד אויר בקומפרעסער להעלות המים, כי (א) חפירת המעיין הארטיזיון על יד המעיין, יוכל להרוס את המעיין הקיים, (ב) גם יכול לקלקל גידי הארץ, (ג) כשמורידים אויר מן הקומפרעסער אינה עולה האויר אשר בתוך המים תיכף ומיד, וזה מרים גובה האמיתי של המעיין, ויש בעיות הלכתיות, וגם יכול לגרום כמה קלקולים, שיראו רק אחר עבור זמן. גם בקשתי שאם עושים מעיין ארטיזיון נגד רצוני, יעשו אותה לכה"פ רחוק מן המעיין הקיים, במקום שקבעתי לו מקומו, כדי שלא יפריע הגידי הראשים של המעיין, כי אני יכול לדעת מקום גידי המעיין בבדיקת עץ (dowzing stick), ואחר שהעבירו אותי ממשרתי, עשו אותה במקום קרוב מאוד להמעיין, ויכול להיות שקלקל המעיין, ועוד בעיות הלכתיות, שיראו רק אחר זמן.

האמתלא של הרב אהרן גולדמנצ'ר שליט"א למה עושים המעיין הארטיזיון, ולא אוצר של מי גשמים כפי בקשתי, כי צריכים לעשות בדיוק כמו שיש לקהלת סאטמאר, ולזה סיכן המעיין מכ"ק אדמו"ר מסקווירא זצ"ל.

גם דעו, באם תרצו להשוות לקהלת סאטמאר, תדעו כי כשסאטמאר בנו המקוה בקרית יואל מאנרא, ישבו כל האברכי הכולל עם כל הדיינים, ודלתותיה פתוחות עד היום לכל מי שרוצה, וגבבו כל החומרות מן הראשונים והאחרונים מבלי להשאיר אף חומרא אחת, ועם כל זה לפני פתיחת המקוה, הראתי להם ארבע בעיות הלכתיות שהצרכו לתקנם, ומכל שכן אם אין אף אחד שמשגיח, אשר יש לו נסיון הרבה מקואות ובמעיינות, ואחר שיהי' בעיות הלכתיות, יכתבו בירחונים היתרים על זה, ועל זה אמרו חז"ל **בודאי עשה תשובה**, דהיינו שכתב תשובה שמה שעשה הי' כהלכה.

בשנה שעברה כשכ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א נסע לאוקראינה להתפלל בעיר אבותיו סקווירא, לאור המצב החמור שנהיתה בסקווירא, והייתי באוקראינה אודות מקואות, נסעתי לשבות השב"ק ביחד עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, והי' שבת נשגב ומרום, במוצש"ק כשקבלתי פרידת שלום מכ"ק אדמו"ר שליט"א, אמר לי שאראה לגמור מקוה המעיין במוקדם, ולא לעצור הבניה, **כי מקוה ישראל הי' מושיע**.

ב) ליהוי ידוע, שעבדתי בזהירות יתירה במקוה המעיין שלכם, כי שמעתי פעם מכ"ק אדמו"ר מפאפא זצ"ל בעל ויחי יוסף, שהוא וכן דודו כ"ק אב"ד צעהלים זצ"ל, עזרו לכ"ק אדמו"ר מסקווירא זצ"ל לבנות המקוה מעיין, וכל כך החמיר כ"ק אדמו"ר מסקווירא זצ"ל, בעניני מקואות, עד שאפילו העצים שהעמידו הביטון עד שמתייבש, לא התיר להחזיקם במסמורות של ברזל, רק שבועות מקודם הדביקו אותם בדבק. וסיפירתי להדיינים מסקווירא, ואף אחד לא ידע מהסיפור, רק ר' בנציון ליכטער ניי' זכר המעשה, וסיפר שהי' מנהל לימודי חול בשם גולדשטיין, שראה שהעצים נשברים באמצע שפיכת הביטון, קפץ להבור וסיכן את עצמו

להחזיק העצים בידו, וכ"ק אדמו"ר מסקווירא זצ"ל אמר, שיכור לו טובה על זה לעולם.

ובכן אני מבקש מכם, שתוציאו הצינור הברזל שנתנו בחוץ אחר הסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא זצ"ל, שהיי עשו ליתן בתוכה מים, כשמי המעיין הם נמוכים, ופעם רצו ליתן דרך הצינור אויר ולסתמו בגמי, כדי שהמים יחזיק גובהו, ולכל זה יש חשש הלכתית בדברים האלו, כי גובה המים אינו גובה אמיתי, והמים יורדים לאט לאט בשעת טבילה, ויש חשש זחילה, והדברים עתוקים, הביאו בגליות עליות, ובשו"ת ערוגת הבשם. אבל חוץ מזה יש עוד בעיה גדול שהצינור הברזל הזה נוגע במי המעיין, ואם כ"ק אדמו"ר זצ"ל הקפיד שהמסמורות של ברזל שנותנים בהעצים עד שיתבש הביטון, ואח"כ מסירים העצים עם המסמורות, כ"ש כאן שמי המעיין נוגע להצינור הזה, אעכו"כ.

ו. הבעיה של המעיין הארטיזיון החדש

הצרכתי לשפוך תחת המקוה חצץ מפני שהקרקע טופת, ולאחר שהעבירו אותי ממשרתי חפרו המעיין הארטיזיון במקום חדש, לא במקום שקבעתי מקומו, ושם שמרתי שלא יהי חצץ, והדיינים לא ידעו לשמור שלא יפלו מהחצץ להמעיין הארטיזיון, ואם ירד החצץ להמעיין ארטיזיון ויש להחצץ גומות קטנות שמקבלים, יש חשש על המעיין הארטיזיון, אם מימיו כשרים הם, כי מבואר במחבר סי' ר"א סי' ח' מעיין שהעבירו ע"ג הכלים, (ועיי' נודע ביהודה תנינא סי' קמ"ב בסוף, אבן שנתלש וכו').

ז. הבעיה של מקוה הזמני של מי גשמים

השגחתי שיהיי **קבוע בקרקע**, ולא ע"ג קרקע, ובפרט כי הקרקע הוא טופחת, והצרכנו לעשות חור בקרקע, גדול יותר הרבה מהמקוה, והיצוקת הביטון על הקרקע, מאפשר ליטול המקוה בבת אחת, ולכמה אחרונים הוא כלי בתלוש. הגם כי למעשה באו הדיינים עכשיו שמצאו בחידושי דברי חיים על מקואות (אות ל"ו) שאבן ע"ג אבן נקרא קבוע, ואפילו אם יבא אליהו אין שומעין לו, אבל באמת ביטון אינו אבן ע"ג אבן, רק זה אבן אחת כמו שבונים כלי, ויש לי על זה אריכות הרבה, ועדיין הוא תחת מכבש הדפוס, ויפיע בקרוב בע"ה, הגם שהמהרש"ם בח"ב חזר מהוראתו בח"א, שביטון אינו כלי, כי אי אפשר לקחת אותו בבת אחת, ובאם המציאות נשתנה אז גם ההלכה משתנה עכ"ל, והמציאות שהביטון של עכשיו בין אם עירב בו אבנים ובין בלא עירב בו אבנים אפשר לקחת אותו בבת אחת, ועיינו ראינו בקרית יואל שאחר שלשים שנה שהשתמשו במקוה בסעקשאן איינס, בא טראקטור והוציא שני המקואות עם הבורות, אף שלא הי' בנו באיזון ביטון, ואולי משום זה הרבנים גדולי הפסוקים, מהר"ם שיק, לבושי מרדכי, מנחת יצחק, רשמי שאלה, כולם חששו לזה, הגם שראו דברי הדברי חיים, וכל אחד עשה תיקונים שלא יהיי ככלי בתלוש, וכדי שהמוטות של ברזל לא יחדלו בתוך קרקע טופת, השתמשתי עם מוטות אלומניום.

כל הזמן שעבדתי אצלכם, השגחתי שכל העבודה של ביטון יהיי **קבוע גם בקרקע עולם**, כשיטת רבינו ישעיי (יו"ד סי' שס"ד), ובמסמורים של ברזל דוקא (כלים פ"כ מ"ה) כשיטת הרמב"ם. כשבניתי המעיין לכ"ק אדמו"ר מוויזניץ שליט"א ממאנסי, שקבעתי הביטון מן העוקות של המעיין בקרקע עולם, ובמסמורים של ברזל, הגה"צ רבי משה ניישלאס זצ"ל, שיבח הדבר, ואמר לי שרוצה הידור הזה כשנרחיב מקוה המעיין בק"ק סקווירא, וגם כשיבנה המקוה הגדול במאנסי, וכל זמן שהייתי שם השגחתי על זה, אבל אחר שהעבירו אותי ממשרתי, איני יודע אם כשפכו האוצר של מי המעיין, והמקואות, והעוקות, וכשבנו הגג להבנין, אם הזהרו שיהיי **קבוע בקרקע** בכלל, וגם **קבוע בקרקע עולם**, כי גם האוצר של מי המעיין לא שפכו במקום שהכנתי מוטות קבוע בקרקע עולם, אלא במקום אחר, וכל המשנה ידו על התחתונה.

ו. הצילו את מקוה המעיין החדש

היות שאין אני רוצה לחזור לעזור לבנות המקוה שלכם, כי מצאתי בכם דבר של גנאי, שהנכם מוכן לוותר על התורה הקי' ובפרט כשמדברים ממקוה טהרה בישראל, מפני ידידות של הרב **אברהם יושע העשיל ביק**, הגם שהוא צריך לכם, ואינכם צריכים לו, וגם **כשהעבירו אותי מהמשרת**, כתבתי לכם מכתב שאם מתחילים לבנות ולא אהיי שם אז אינני חוזר לעזור אח"כ, כי אי אפשר לדעת מה שתקנו ומה שפסלו, על כן איעצכם ויהי אלקים עמכם.

א) המקוה נבנתה ע"י כ"ק אדמו"ר מסקווירא זצ"ל, ורצה להכשירו **במי פירות**, והגה"צ רבי משה ניישלאס זצ"ל, עמד כנגדו ורצה להכשירו דוקא **בחול**, כמבואר בתרומת הדשן, ובזמן ההוא אפשר הי' להכשירו **בחול**, שלא הי' לה רצפה עדיין, וכ"ק אדמו"ר מסקווירא זצ"ל הסכים להגה"צ רבי משה זצ"ל, להכשירו הן **בחול** והן **במי פירות**, אבל עכשיו שיש רצפת המקוה אי אפשר להכשירו בחול, רק **במי פירות**, ו**במי פירות** הוא רק בדיעבד, ע"כ תסעו **לקרית טאהש** במונטריאל, ותראו האיך נבנתה מקוה המעיין דשם, שאפילו המעיין יפסול פעם, ויצטרכו להכשירו עוה"פ, יוכלו להכשירו עוה"פ **בחול**, ולא תבנה כמו שנבנתה מעיין שלכם, כי שלכם אי אפשר להכשירו עוה"פ **בחול**.

ב) גם תבדקו המעיין של ק"ק פאפא בוילאמסבורג, והמעיין של ק"ק בעלזא בעיר מונטריאל, וכן המעיין בק"ק טאהש במונטריאל, שם **תמצאו שהמים באים מן הצד**, ולא **מהרצפה מלמטה**, כמו שיש אצלכם, על כן אפשר לנקות המקוה, במים שאובים ולא ירדו להמעיין, וזהו הידור רב, וגם היות כי הדיינים אמרו לי, שבסקווירא אין מייבשים המקוה לפני שממלאים אותה, הוא יותר טוב אם המים באים מן הצד שאז חיבור של כטפרס כדי שיוכשרו המים שאובים, ואנו רוצים שיהי' כשר אף אם איננו מעיין רק מי תמצית.

כמובן שיש לכם עבודה רבה, לפני שאתם מחליטים לבנות מקוה מעיין, בלי דיינים מומחים ובלי בעלי נסיון, ויוכל להתרחש טעות גדול, ותראו לבסוף שלא נבנתה כהלכה, וצריכים לבנותה מחדש.

ג) ישנו רב גאון ופוסק, הרב יעקב יצחק ניימאן שליט"א, דיין ק"ק בעלזא מונטריאל, תלמיד כ"ק אדמו"ר מפאפא זצ"ל בעל ויחי יוסף, והוא זקן הרבנים במונטריאל בגבורות שמונים הי"ו, ואני מכיר אותו מכבר שהוא בעל מקצוע, וגאון ופוסק במקואות, וגם במעיינות. המקוה נשים של ק"ק בעלזא במונטריאל הוא מקוה מעיין והוא תחת השגחתו. לפני שלשה שנים כשהכשיר כ"ק אדמו"ר מטאהש שליט"א את מקוה המעיין של ק"ק טאהש, היינו ביחד עם הרב יעקב יצחק ניימאן שליט"א, ועברנו כל ההלכות כשרות מעיינות באריכות ובקצרה, ומה נהדר היה. ועכשיו אני עושה, לק"ק וויזניץ במונטריאל מקוה מעיין, ורוצים הכשר ממנו, ע"כ ערבבתי אותו, וכדאי לכם לקרוא אותו, ולבנות בהדרכתו, כדי שלא תגמרו במקוה פסולה, כי באם אין נסיון לא יכולים לדעת עד היכן הדברים מגיעים.

ד) גם דעו לכם, שהרב יעקב יצחק ניימאן שליט"א, דיין ק"ק בעלזא מונטריאל, כשבנה המקוה מעיין במונטריאל, הדריך אותו כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זי"ע, איך לעשות המעיין, והזהיר אותו לראות **שלא יהי' פי המעיין במקום הטבילה**, וזה תראו בכל השלשה מעיינות, הן הן בק"ק פאפא וויליאמסבורג, והן בק"ק בעלזא מונטריאל, והן בק"ק טאהש מונטריאל, והן בהמעיין שלכם, ותזהרו ביותר בזה בהמעיין החדש שלכם, שפי המעיין לא תהיה במקום הטבילה.

▪ כשבנו המקוה בקרית יואל, מצאו מקוה מעיין כמו אצלכם, רק שהרבנים והדיינים והאברכי הכולל לא

ידעו הדרך לבנות אותה, מחמת אי-נסיון, והרסו המעיין, ואחר שאבד רבע מליון דולר, טענו שכ"ק אדמו"ר מסאטמאר לא רצה שיטבלו במקוה מעיין כי חשש שמא מי תמצית הם, ועל ידי זה מוציאים לעז על כל מקואות מעיינות של כל העולם כל הדורות, במקום להודות שטעו בבניית המקוה, ובשביל זה אין להם מקוה מעיין, ויש רבנים ואברכים שעוזרים לכם מק"ק קרית יואל, תזהירו שלא יהרסו המקוה שלכם במכוון או בטעות, ואח"כ יאמרו אמתלא שאדמו"ר מסאטמאר זי"ע לא רצה מקוה מעיין.

והיטב חרה לי על הוצאת לעז שכ"ק אדמו"ר מסאטמאר זי"ע, לא התיר להשתמש רק במעיין שנפסק, סיפרתי להם שהגה"צ אדמו"ר מפאפא זצ"ל בעל ויחי יוסף, היי הדיין האחראי בעיר סאטמאר על המקוה, ושם היי מעיין עוד מזמן של הקרן לדוד זצ"ל, וכשכ"ק אדמו"ר מסאטמאר בעל דברי יואל זצ"ל, נתמנה להיות אב"ד בסאטמאר, שיפץ המקוה המעיין, ושינה ממעיין זוחל למעיין עומד, לא משום שחשש שהמעיין היי מי תמצית, רק משום שלא השתמשו בהמעיין הרבה שנים, כי המפונקות בעיר בנו מקות מי גשמים, על כן ירד גובה המים מהמעיין, והצרכו הנשים לטבול כדג, כמו שמתרחש כמה שנים במקוה של ק"ק סקווירא בימי הקיץ כשהמים נמוכים. אברכי הכולל של ק"ק סאטמאר לא רצו להימן לי, כי שמעתי את זה מכ"ק אדמו"ר מפאפא זצ"ל, והרב יעקב יצחק ניימאן העיד שגם הוא שמע כמה פעמים דבר זה מפי רבו כ"ק אדמו"ר מפאפא בעל ויחי יוסף זצ"ל, וגם כתב לי כל זה בכתב, לדורות הבאים, שלא להוציא לעז על כ"ק אדמו"ר מסאטמאר בעל דברי יואל זי"ע.

וגם דעו לכם, שכ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל, נסע עד למונטריאל להכשיר המעיין, לק"ק סאטמאר מונטריאל, וגם שלח פעם אברך שלא היי לו זשי"ק, שתטבול בליל טבילה במונטריאל, כי מעיינות מסוגלים לזשי"ק, וכך הוה שהאברך הנ"ל נפקד אז בזשי"ק, וגם אמר לאחד מהמחנכים בהת"ת דסאטמאר, שילדי מונטריאל הם זייער איידל, כי שם נמצא מעיינות.

ה) גם כדאי לכם לקרות את הרה"ג רבי מאיר פאזען שליט"א מלונדון, הגר עכשיו בארץ ישראל, (מס' טלפון 0041-974-8-972-011), שהוא מומחה במקואות, אבל הוא לא יסכים שתעשו מעיין זוחל, כי כשכ"ק אדמו"ר מפאפא זצ"ל בנה המעיין, שאל אותו, למה אין אתה חושש לשיטת המהרי"ט והמשכנות יעקב, שזה מי תמצית, ענה לו, שבכל יום ארוקן כמה אינצעס מים מהמקוה, ואז ימלאו המעיין, והמים הנכנסים להמקוה אם הוא זחילה או לא, הוא רק חומרת דברי חיים במקום מעיין, ע"כ אינני חושש להחומרא של הדברי חיים. ודבר זה כבר נשכת, ואין אף אחד מקהלת פאפא שידוע פסק הזה, ואפשר שלאחר כמה שנים הוא כבר הוחזק למעיין, שאפילו להשיטות שצריכים שלא יכזב המעיין עשרים וחמש שנים, אז מחזיקים שזה מעיין, עכשיו כבר יש עשרים וחמש שנים, ועל כן שותק ר' מאיר ואינו צועק, אם תרצו תוכלו להדר להחומרא הלזו בהשנים הראשונים.

הכותב וחותם למען תורתן, וטהרתן של ישראל

נחום ראזענבערג

מודעה בחוצה

נדחמנו לראות מכתב ממאן והוא המכה עצמו בשם רב המקואות מעיר נוא יארק
שיצא לפקפק על כשרות המקוה אשר

בגנין יאנג איזראעל בשכונת DE VIMY

עברנו על כל דבריו ונכתנו לדעת שמכתבו מלא שקרים וכזבים חיופים במציאות
יברים ובמכתבים לבלבל דעת ההמון להטיל מום בקדושים בהוצאת לעז על בני העיר וכו'
באנו בזה לגלות דעתנו

שהמקוה כשרה בלי שום פקפוק

ואין לשום לב לדבריו המזויפים וכבר יצא מכתב מהתאחדות הרבנים בעיר נוא יארק
להעתונים החרדים שאין לפרסם שום דבר מדבריו
שאינו בר סמכת בענינים העומדים ברזמו של עולם

חול המועד פסח תשס"ב

יעקב הכוז העמל
אג"ד ליובאוויטש

אברהם דוד צינץ
אג"ד מאנטריאל

יהואל מאיר כ"ץ
רב דקק זשיבו

יהואל חק ונגר
רב דקק עץ חיים

דוד מרלינג
רב דקק אגרי

שמואל סולידאנא
רב דקק טובה ישראל

משה ורנר
רב דקק חברה תולים

מנחם הלוי קסין
רב דקק תורה חפלה

ואנחנו ח"מ הלכנו לבקר המקוה הנ"ל ונכתנו לדעת שכל החששות שהעיר איש הנ"ל
אכתבו אין בהם ממש ואין על המקוה שום חשש

יעקב יצחק נייסאן
אג"ד חסידי בעלזא

וואלף בער לערנער
דומ"ץ קיק בעלזא

יוהן וואנער
דומ"ץ קיק סקווירא

משה מנחם סירניער
דומ"ץ קיק סאטמאר

ג' דחול המועד פסח, תשס"ב
April 1, 2002

IMPORTANT ANNOUNCEMENT

There has been a letter circulated by a person identifying himself as the "Mikvah Rabbi", that calls into question the validity of the Mikvah in the Young Israel of Montreal. We, the undersigned Rabbonim of the community, have carefully analyzed his arguments and letters, and have found them to be filled with lies, fabrications, and forgeries, that only serve to confuse and cast aspirations on our holy community.

We therefore feel it necessary to publicly announce that the Mikvah Tahara that is housed in the Young Israel on Hillsdale St. is Kosher and valid according to the Halacha without any →

We therefore feel it necessary to publicly announce that the Mikvah Tahara that is housed in the Young Israel on Hillsdale St. is Kosher and valid according to the Halacha without any reservations.

The Hisachdus HaRabbonim in New York has declared that this man is not an authority in this area, and that his opinions should not be publicized nor respected.

Harav A. D. Niznik
Chief Rabbi of Montreal

Harav Y. Y. Neuman
Cong. Machzikei Hadas - Belz

Harav Y. Hendel
Cong. Lubavitch

Harav Yeochiel Meir Katz
Harav Shmuel Toledano

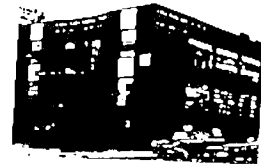
Harav Menachem Katz
Harav Yoel Chonon Wenger

Harav Dovid Merling
Harav Moshe Werner

ב"ה

מטה זאב זאנגער
רב ומרצה הערה החרדית
ובקרית יוואל-משה
מחיס שיה יושבי'משה ושר
בעה"ק ירושלים הוביא
רח' עזרה תורה 21

Mirror Heshiva

Central Institut

GEN. ADMINISTRATIVE OFFICE: 1781-50 OCEAN PARKWAY BROOKLYN, N.Y. 11223

RABBI SHRADE MOSE KALMANOWITZ
RABBI SHULEY BERENSON
Rabbi Yehoshua

(718) 645-0636

מביתנו של
בית המדרש
החדש

Founded by
RABBI ABRAHAM KALMANOWITZ

חשון תשנ"ט לפ"ק.

באתי כיהודה ועוד לקרא, ע"ד אשר ביקש ממני ידידי שזכה לזכות את
הרבים ככל קצוני תכל בבניית מקוואות מהודרות בכל אפסים.
ה"ה הרב המפורסם מה"ר נחום רוזנברג שליט"א.

ונעשיו הכבירים מכריזים עליו, ומה מני יהלוך להעיד על אדם כזה.
אבל לא אסרב לבקשת אדם גדול בשטח הטהרה קדושת בנות ישראל
שעובד במסייג בכל כוחו, ואע"ד שדיברתי אתו בזמן האחרון בענינים
שונים בהלכות מקוואות, ונתפעלתי מהבנתו העמוקה החודרת בכל דבר
ודבר כמומחה עצום בשטח זה, הן בשטח ההלכה למעשה והן במציאות
של זמנינו, והשניית בעזרו שלא יכשל בדבר הלכה חמורה זו שקדושת
דורות ישראל הלוי בו, ואינו מתעצל בכל שאלה חמורה להתייעץ עם
מורי הוראה מובהקים, ומזה נראה שמעשיו הם לש"ש, ואשרי חלקו.
וזכות הרבים הלוי בו.

עייכ אמרה כל מן דין סמיכו לנא, ובשטח הטהרה הוראתו נרורה, כדה
של הורה, וזכוה גדולה, והלואי שירבו בישראל תייח כאלו שמקדישים
כל כוחם ומרצם למצוה גדולה כזו, ויזכה לזכות את אחייני במקוואה
כשרה ומהודרות, ויזכה לכטי"ס, עדי נזכה לשמוע קול מבשר בראש
הרים בב"א.

ב"ה
י"ג אדר א' תש"ס

YAMIN BITTAN BENZAQUEEN
RABINO
GENERAL ASTILLEROS S.L.A
MULLILLA, 32006
ESPAÑA (SPAIN)
TELEFONO PARTICULAR 952678011
TELEFONO & FAX 952674052

הרב יאן ביטן
רב ריקס ספליא
כשרה

COMUNIDAD JEVAICA DE MELILLA

כ"ס, סיון, תשנ"ח
1.998, 11.11.98

לכבוד

הרב נחום רוזנברג שליט"א.
שלום וברכה.

תנה נא, עכל מכתני בברכות שלום. כנה אני מביע כסמי
בסם הועד והקהילה ככלל, חודאח וכות על עכלו לפעומהרת
המקוה נעירנו שכבודו מספל בו.
אני מוכרח לתודיע כרכים שכבודו עשה רושם גדול כקהילה
ויכלל ספרד, קידוש הסם וסם סוכ הניה כערר כהיותו אצלנו.
ומוכן מקום לראוהו סוכ כדי לכסור אח הפעוה סהרת הסוה
שלנו, יחד עם הפכת הזה אני סולח אח סוהא התיכונים של
המקוה.
אני מברכים אח כבודו ומאחלים סד' יתן לו כוח להפטיך
כרכיו, יקום כערכי העיכוד כסהרה וכפרושה. באמונת שלמה,
ד' יאזיר דרכיו ויעליה כפעסיו, לחיים ארוכים וסובים יתו
עם כיהו וכני כיהו, אמן.

YAMIN BITTAN

כברכה תורה והסלום.
הרב יאן ביטן.
שלום וברכה.

לכבוד הגאון החסיד רבי הלל פנחסער שליט"א
ברכה ישלוי ישכון אלהכ המיד עכנו"ס
ברויה ומשומים אנו מכבר נבדו המקוה טהרה כקואוואלנאק הקיימת. מוצאים אנו
לכבוד ליתר קיימות והרחבה לשיתוף - ולבקש מאת הרה"צ שליט"א כי יתן יד גם לכונן תוכנית
הבניה של המקוה החדשה אשר כרונונו לכנות כס"ד.

מן השמים נתגלגלו הדברים ותנוודע אל כבי הרה"צ שליט"א הדינו היקר אשר זכה
בכסירות נפשו לזכות הרבים כהיקף שכמעט אין לה תקדים בשטח זה. היה הה"ה ר' נחום
הזונבט שליט"א. וברור לנו כי ראה בעין שכלו אחרי ארכוה הדיבור אתו כי כל כוננו רק
הברכה טהרה כבישראל ותו לא מיידי.

תיסוף המולטר למקוה יהיה באופן שיצאו - קודם כל - כל המים מכור הטביה לתוך טנק
מפאסטיק כחוף ומשם יעבור דרך המולטר ישם יטקה המים, ושוב יתנוור לכור הטביה דרך
כור וריעה, כהמצאת ידועה ר' נחום הג"ל.

ובנו כה שאר מה שזכרנו ידענו הייל שיהיה סיבה למעט המכשלות לעתה. יתכן במקוה
ונם יאת חשוב לדעת כי על וחת הסתמכו כקבטה על המקוה עליו - מה שכל פרטי
התיכנון והבניה תהי על ידי ידועה הניל אשר מוכר לנו להממחה היותר גדול בעולם, ולאיש
השר רוח בו כספור: משו על כל פרטי מפרטי הבניה בסבכנות מופלגה שתהיי בשלימות
הכשרות, ובמאת רבים מאד הם המפרטים אשר רק מן שרגול כהם מאד מאד יזכיר ויקיפם
ב"א"י.

והעיקר שאוף סוף כין כן יעטרך לעבוד עמו. באשר לא נסכים בשום פנים אחרת, ולמה לא
התי כבניית וכלכ שמת ושכרו עמו למחור ולסגוה למעט כבוד שמים ואין ריזיות כדיוות
הב"א כחון שמחה רגש, ואין שמחת הנפש כשמחת המעבור על כדוהתו, אשר לו ואשרו
הלכו.

הבניה למש כבוד ד' ותורתו אור כחיה שכל השני"א לפ"ק

אשר אליהו קאלמאנווויץ
ראש הישיבה

המחברת והטפוס
1346 50th St. Brooklyn, N.Y. 11204
Phone: (718) 633-4228 Phone Fax: (718) 436-3249

בס"ד חודש השמחה תש"ס

מגבהי מרומים יושפת שלומים מרומים למע"כ
הגאון הרב נחום רוזנברג שליט"א
העומד בראש מרכז הטהרה העולמי
וטורח במאמץ נפש מטה להרבות טהרות וקדושת ישראל
בלב כלא רגשות "תודה וברכה" באנו בזה להודות למע"כ
על טרחתו הגדולה והעצומה אשר הטריח לבוא בקהלתנו
ק"ק "מחויקי הדת" בעיר סיאטל יצ"ו
"חקר" "ואו"ן" "ותיקן" והעמיד כאן את דת הטהרה על תילה
בברכת כן יבורך גבר ירא ה' אשתך כגפן פוריה וכי'
בניך כשתילי זיתים סביב לשולחןך
ויברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים

בתקוות מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה

יוסף גוטפרב ומשפחתו

בית מדרש לתורה והוראה
Beth Medrash L'Torah v'Horah

145 East Broadway, New York, N.Y. 10002
נתיסדה על ידי הרב משה פינטיין וציל שנת תש"כ

ועד בית הכנסת ברסלב באומן

בס"ד ז"ה י"א מרחשוון תש"ס
למסבדו וזיקו יקר הלב ערך הנפש ואע"ל חרה ספק במלאכת שמים. מלא מידע ואכמה, וכפרס
בעניני החמורים שבקפואות, משיח לילוח בימים במסי"ג להצעת התורה כעולס כולל כשיא
ההיחורים והשכלולים

- Board of Directors**
Rabbi M. Bronbaum
Rabbi Stanley Brantford
Rabbi Abraham I. Brown
Rabbi David Fenerson
Rabbi Isaac Gottlieb
Rabbi Karelitz, Esq.
Rabbi Saul Lipman
Rabbi Nathan Lerner
Rabbi Joseph Maza
Rabbi Bernard Ruzicinsky, Ph.D.
Rabbi Joseph Schiff
Rabbi Morris Saperstein
Rabbi Benjamin Sprecher, Ph.D.
Herman Tenenbaum
Rabbi Chaim Twersky
Rabbi Abraham I. Zigman
Howard Zuckerman, Esq.
Rabbi Chaim Krasney
Executive Director

כ"א אלול תש"ס

הנה זה כמה שנים שאני מכיר את ידידו הנכבד מאד הרב נתן
ראזענבערג שליט"א ומעשיו המוכיחים בכל הצניו ארך בבנין מסקואות
כתכלית הכשרות וההיחוד, שהוא איש אשכנזי ורב מעלים שמסכה את
הרכיבים בטוהר בת ישראל, ורבים מעמי הארץ השיבו מעון שידוע ומפורסם
ענין טהרת ישראל שקדושת ישראל תלויה בה.

ורוא כפי נפלא בהלכות מסקואות בשו"ע ונ"י ובס תשובות וחידושים
של גדולי הדור עד היום, ושימש הריב גדולי עולם בבנין מסקואות, וגם הוא
אומן סומחה ומנוסה ויודע כתיב כל חלקי מעשה הבנין בין מצד ההלכה ובין
מצד כלי הבנין וחומר הבנין שהוא רש וחסר כל רב חדש על כורו וידוע לו
ככל מומחי הבנין וגם עבר ושימש הרבה בנקיטת המים ובהחמם עפ"י חכמת
מדעים דומיטו.

ובהפליא מסירתו לענין בנין המסקואות שהוא סובע כל כוחותיו
ומעלותיו במסירת נפש ממש והוא מנהל מצדו הצרכי הרכיבים וכל מי שבא
כעילו מרשיב חביבות המנוה ועל כן נתרבה על ידו כבוד שמים. ונאמן הוא
להצניא מתחת ידו רבד מתוקן ומשובכל בשיימתו בלי לזנו מססורה
רביתו אף כל שהוא לו במלאכה הבניה והן במלאכה הכשרת המקוה,
ועשה דבריו במסירות כתיב טעם ודעת והוא רואה את המעמד שאנו יודע שוב
מכשול צעידת בטוהר בת ישראל בעתה.

הוא לב טוב ויש לו רוח נדיבה ושמעונו טובה והנהיגו ישרה והוא בר
אחיות ובר אבטון, ויזכה עוד רבים בשנים לזוהר את הרכיבים ולעמוד על
המשמר במסקואות כשרה ומתבודדות מתוך הרחבה הידע ומנותח הנפש על
ביאה נאלא זכר.

רד פינטיין

GRADUATE INSTITUTE OF MESITHA TIFERETH JERUSALEM FOR ADVANCED JEWISH STUDIES

RABBI J. ROTH
1566 - 53rd Street
Brooklyn, N.Y. 11219
Tel. (718) 435-1502

יחזקאל ראטה
אדריק קארלסברג
מדינת אהרי, בריקלין, ניו יורק

COMUNIDAD ISRAELITA
DE
CEUTA

בס"ד

יום שני י"ב בשבט תש"ס

הנה דרוש שבבקה יש לצאת די כל השיטה ואף לדעה יחידה, במבואר בפסיקים שבשעשייה
מקוואות במקום שאפשר להקו לצאת די כל הבבקה אף ראו להבנים ראשית במחלוקת
במבואר ברשב"ץ והבא בפסיקים דבריו, ע"כ בן הראוי שהמקוואות היו בונים בהבליה
הכשרות וגם שהאימי לחוק הבנה ולחוקי הבריאה אשר לאת יש צורך שהבבקה
בענינים אלו די"י סופחה בכל הגיל ככדי שיהא המקוה מסהר בכל הגיל צעירימי.
ע"כ כל בן דין סבכיא לא בע"כ הרב הנהק הח"כ איש בון חכב המיפתה הגדול המפור'
בפעשו הבדיים כששח ה: טרע בירשאל

כש"מ מוהר"ר נהום ראזענבערג שליט"א

אשר אי מביר דרשו ומכדי קאביא במשא ומתן של הלכה ושאלוה הלכה למעשה ה: שנים
רבות, ע"כ אף די הכון עשו שראו רצוי כאר לשה להמלאכה הגיל מלאכה כשרה לגנוה
ולבנו מקוואה ע"כ הוחר הדור, ורבים וכן שלמים טה: יתתו מנכסיה: המסורה אשר הא
הגיל ג"כ להתעין עם מורי תורה בירשאל, חטה ורבים תמיד לו להרבה בכל חביתה
בירשאל, וקיום בט בקרוב מה שאמר ע"י עכדיו הבאיוב ואה רוח המסופחה אע"כ בן הארץ
התרו לכם לב סתור וזהו הדעה אכן בקרבב אכן.
הבוה"ה לענין כדורה: על ישראל עש"כ וואר השניו

(Handwritten signature)

לכבוד כבוד הרב נהום רוזנברג שליט"א
שלוך וברכה,

כבוד הרב, באמת, אין מילים להודות לך על כל העבודה הקשה שעשה
עם מסירות נפש כל כך ונפלאה. ברוך ה' היום יש לנו מקוה על פי ההלכה.
הכל נעשה כרצונו, עם אמבטיה ובת שימוש בתוך החדר השני.

וכן מה שהסברת בטלפון באריכות את כל הנקודות, הכל ברור אצלנו
היום, ונקווה שבשבוע הבאה יהיה המקוה מוכן לקבל המים. אם בסיד
ירד נשם.

חי יברך אותו וכל בני משפחתו וזכו למצוות רבות כמו שהוא מזכה
שני סאוטה לקיים מצוות הטבילה כהלכתה.

בברכת השלום

יוסף בן גימול
מסעוד בנינו

כשליבמן התקשרה בחזרה, הלכה ליבמן ל"ראבי" חיים שטיינמץ המכהן כרב בקהלת תפארת בית דוד ירושלים, שהתאהב ביוזמה, וגם התקשרה עם הגברת המפורסמת בידיעתה בתורה נורמה ג'וזף שידועה ומפורסמת בשיעוריה בתורה לנשים.

ג'וסף דברה עם פיין ובקשה רשות להשתמש ב"בית הלל" למסירת השיעורים, ובעזרת סיוע כספי מ"בית הלל" שבושינגטון די. סי. נולדה הבית מדרש לבנות בעשרים ושלושה בספטמבר.

למבצע יש חמש עשרה סטודנטיות מכל החוגים (רפורם, קונסרטיו, אורטודוקס), וכולל ארבע שיעורים לשבוע.

מגידי השיעורים הם: ראבי של הלל - דוד מרלינג (יום שני - 7:30 אחה"צ, ויום שלישי - 4:00 אחה"צ, ג'וסף (יום רביעי - 4:00 אחה"צ) וראבי שטיינמץ (יום חמישי - 1:00 אחה"צ).

למרות שהמבצע מיוחד בעיקרון לנערות סטודנטים באוניורסיטה, פיין ומילר מנסות שנשים העובדות במרכז העיר ישתתפו גם הם ללימודים.

למידע נוסף על בית מדרש לבנות, אנא התקשרו לפיין במ"ס טלפון 845-9171, או ע"י e-mail hillel.montreal.qc.Canada

בתמונה: לימוד בתלמוד בבית הלל עם ראבי דוד מרלינג (משמאל), שרה מילר, שירה פיין, טובי ליבמן, שערי לוי, ולוני בן-דיין.

1500 Don Mills Road
Suite 205
North York, Ontario
M3B 3K4
Telephone: (416) 391-1836
Fax: (416) 391-0829

From the editor's desk

September 23, 2002

Dear Rabbi Dovid Merling:

I understand an error that appeared in an article about you which ran in *The CJN* four years ago on Nov. 19, 1998, is now again causing some concern.

In that article, we incorrectly described you as teaching Talmud to women at the Hillel Jewish Student Center, and captioned the picture of you as such. You corrected the error however, as soon as it became known to you. And we published the correction as soon as we could accommodate it in our pages, in the issue of December 10.

As you pointed out at that time, you have never taught Talmud to women. Indeed I understand that you believe doing so to be Halachically unacceptable.

The text that you were actually teaching at the time and which we captured in our photo, was the *Sefer Hachinuch*. And as you noted at the time, you were discussing the sources and underlying logic of the 613 mitzvot itemized in the book.

You undoubtedly recall we apologized at the time, for any embarrassment that we caused you due to the error, which you know was innocent on our part.

Wishing you much success in your work on behalf of the Jewish students of Montreal, I remain, as ever...

Sincerely yours

Mordechai Ben-Dat

On Campus

Program offers Talmud study for women

By DAVID LAZARUS
Staff Reporter

MONTREAL — If you happen to be in the Hillel House and see a group of young women in animated intellectual discourse, feel free to join in.

You'll be a welcome addition to what is touted as the first student program in Montreal where Jewish young women from diverse levels discuss the Talmud in a manner as in a yeshiva.

Called Ashrei Yoshvei Baitecha (Happy those who sit in Your house), the Beit L'Banot program began this fall at the Hillel House on Stanley Street. "This is something unique to the city," Sara Miller, a 19-year-old Judaic student who is one of the program's organizers.

"I'd be able to read a Judaic text by myself — it's like a light-bulb going off in a flash."

According to Miller and to Shira Fine, Hillel's director at Concordia University, John Abbott College, this is the main attraction for the program's attraction.

There have been other study programs known in the city, but Fine and Miller say this is the first one to approach it with

a textual, instead of a lecturing, style.

What makes it unique is that the program uses the yeshiva practice of chavrutah, in which students are paired up, with one usually a bit more knowledgeable than the other, to allow for individual and even free-wheeling interchange.

In that way, participants truly "get into" their talmudic texts, using give-and-take exchanges with the class leader and with each other.

One big difference here is that for the neophyte or even not-at-all Hebrew reader, texts are available with English translation on the facing page.

The classes have included discussion and study of the 613 mitzvot, the Book of Judges and Gemarah.

The program began after Miller and a friend of hers, Tobi Leibman, returned from periods of yeshiva study in Israel.

Late last winter, Miller and Leibman were lamenting the fact that Montreal had no real opportunities for textual study for women.

Leibman mentioned the same thing to another friend, Chava Shimon, who suggested that Leibman organize classes led by

Studying Talmud at the Hillel House with Rabbi David Mering are (from left) Sara Miller, Shira Fine, Tobi Leibman, Sherri Levine, and Luni Ben-Dayana. Not seen is another student (and the photographer), Ariella Melner.

rabbis and/or teachers.

When Leibman got back to her, Miller went to Rabbi Chaim Steinmetz of the Tifereth Beth David Jerusalem Synagogue, who loved the idea, and eventually contacted Judaic scholar Norma Joseph, who has led her own Torah-study classes for women.

Joseph approached Fine to seek the use of the Hillel House as a relaxed setting for the classes, and with a grant from Hillel's student initiatives committee in Washington, D.C., the Beit Midrash L'Banot was born on Sept. 23.

The program has had about 15 students from all denominational backgrounds

register so far for the four classes per week. They are led by Hillel's Rabbi David Mering (Mondays, 7:30 p.m., and Tuesdays, 4 p.m.); Joseph (Wednesdays, 4 p.m.); and Rabbi Steinmetz (Thursdays, 1 p.m.).

Although the program, which costs \$15, is intended primarily for young women students, Fine and Miller are encouraging others to join, such as women who work downtown but who might want to attend a class during a break in their day.

More information on the Beit Midrash L'Banot is available by contacting Fine at 843-9171, or through her e-mail address, at [hillel.montreal.qc.ca].

מבצע ללמוד תלמוד לנשים

מונטריאל

ע"י דוד לזרות, כתב העתון

אם תקח טיול ב"בית הלל" באוניורסיטה, ותראה נערות בדו-שיח תלמודי, תצטרף גם אתה.

אתה תהי' הוספה חשובה למה שידוע כמבצע הראשון לסטודנטים במונטריאל איפה נערות יהודיות מכל שכבות הדת מתווכחים בתלמוד באותו מרץ וחכמה בדיוק כמו בישיבה.

המבצע שידוע בשם "אשרי יושבי ביתך", וגם בשם "בית מדרש לבנות", התחיל בעונת הסתו בבית הלל הנמצא ברחוב סטנלי.

"זה משהו מיוחד בעירנו", אומרת שרה מילר - בת תשע עשרה, סטודנטית בלימודי יהדות המכהנת כאחת המארגנות של המבצע.

"האפשרות לקרוא טקסט יהודי בלי עזרה - זה בדיוק כמו לראות את האור ולהבין 'סטריפ קומיק'".

לפי דעתה של מילר וגם לפי דעתה של שירה פיין, המכהנת כמנכ"ל של "הלל" בקנקורדי' אוניורסיטה, וגם בג'ון אבוט קולג', זו הסיבה העיקרית להצלחת המבצע.

כבר היו מבצעים לפני כן בעירנו, אך פיין ומילר היו הראשונות בגישה ללימוד טקסטי בניגוד ללימוד בסגנון הרצאה.

מה ששונה המבצע הזה מאחרים, הוא גם שהבנות לומדות עם חברותות כמו בישיבות, המאפשרות דו-שיח וגם לכל תלמידה ללמוד מחברותיה.

בדרך הזו התלמידות "נכנסות" בעובי הקורה של ה"גמרא" כשנכנסות לדו-שיח תלמודי ביניהם לבין עצמם וגם עם המנהיג ומורה הכתה.

לאילו שאינן יכולות לקרוא בעברית, יש תרגום אנגלי בדף השני.

השיעורים כוללים גמרא, שופטים, וספר המצוות.

המבצע התחיל כשמילר וחברתה טובי ליבמן חזרו מתקופת לימודים בישראל.

בחורף שעבר התלוננו מילר וליבמן שבמונטריאל אין בנמצא לימוד טקסטי בתלמוד.

ליבמן דברה עם עוד חברה, חוה שמעון, שהציעה לליבמן לארגן שיעורים ע"י מורים ורבנים.